



საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის  
მინისტრის



KA060177978583013

ბრძანება №81

ქ. თბილისი

27 / ივნისი / 2013 წ.

სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“-ს 700 მმ დიამეტრის 23 კმ-იანი აღმოსავლეთ-დასავლეთის მაგისტრალური გაზსადენის „ზესტაფონი-ქუთაისის“ მონაკვეთის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის დამტკიცების შესახებ

„გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-4 მუხლის პირველი პუნქტის „თ“ ქვეპუნქტისა და ამავე მუხლის მე-4 პუნქტის საფუძველზე

ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ ა:

1. დამტკიცდეს ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა №28; 20.06.2013 საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მიერ წარმოდგენილ, სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“-ს 700 მმ დიამეტრის 23 კმ-იანი აღმოსავლეთ-დასავლეთის მაგისტრალური გაზსადენის „ზესტაფონი-ქუთაისის“ მონაკვეთის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პროექტზე;
2. ამ ბრძანების პირველი პუნქტით გათვალისწინებული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა გაიცემა განუსაზღვრელი ვადით;
3. სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციამ“ უზრუნველყოს ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით (№28; 20.06.2013.) გათვალისწინებული პირობების შესრულება;
4. ეს ბრძანება დაუყოვნებლივ გაეგზავნოს სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“-ს;
5. ბრძანება ძალაში შევიდეს სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“-ს მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
6. ეს ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს საქართველოს მთავრობაში (თბილისი, ინგოროყვას ქ. №7) მისი ძალაში შესვლიდან ერთი თვის ვადაში.

საფუძველი: გარემოზე ზემოქმედების ნებართვების დეპარტამენტის უფროსის თამარ შარაშიძის მოხსენებითი ბარათი; საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს წერილი (№ 294/01-28/გ; 04.06.2013); ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა (№ 28; 20.06.2013).

მინისტრი

ხათუნა გოგალაძე



საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების  
დაცვის სამინისტრო  
MINISTRY OF ENVIRONMENTAL PROTECTION AND NATURAL RESOURCES OF GEORGIA

საქართველო, 0114, თბილისი, გულუას ქ. 6\*, ტელ: 272-72-00, 272-72-20 ფაქსი: 272-72-37

ეკოლოგიური ექსპერტიზის  
დასკვნა პროექტზე

№ 28

20 ივნისი 2013 წ.

1. საერთო მონაცემები

1. საქმიანობის დასახელება – აღმოსავლეთ-დასავლეთის მაგისტრალური გაზსადენის „ზესტაფონი-ქუთაისის“ 700 მმ დიამეტრის 23 კმ-იანი მონაკვეთის მშენებლობა და ექსპლუატაცია (IV ეტაპი).
2. საქმიანობის განმახორციელებლის დასახელება და მისამართი – ს/ს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“. ქ. თბილისი, კახეთის გზატკეცილი № 21
3. საქმიანობის განხორციელების ადგილმდებარეობა – ზესტაფონის მუნიციპალიტეტი.
4. განაცხადის შემოსვლის თარიღი – 05.06.13
5. მონაცემები პროექტის შემდგენელის შესახებ – ს/ს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“

## II ძირითადი საპროექტო გადაწყვეტილებანი

საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მიერ, ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიღების მიზნით წარმოდგენილია ს/ს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“-ს, აღმოსავლეთ-დასავლეთის მაგისტრალური გაზსადენის რეაბილირაციის პროექტის მეოთხე ფაზა, „ზესტაფონი-ქუთაისის“ 700 მმ დიამეტრის 23 კმ-იანი მონაკვეთის მშენებლობის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიში.

### გზშ-ს ანგარიშის თანახმად:

„ზესტაფონი-ქუთაისის“ 700 მმ დიამეტრის 23 კმ-იანი მონაკვეთის მშენებლობა და ექსპლუატაცია წარმოადგენს აღმოსავლეთ-დასავლეთის მაგისტრალური გაზსადენის რეაბილირაციის IV ფაზას. აღნიშნულ მონაკვეთზე გაზსადენის სისტემა დღეისათვის მნიშვნელოვნად ამორტიზირებულია და ვერ უზრუნველყოფს დასავლეთის რეგიონის უსაფრთხო გაზმომარაგებას. პროექტის თანახმად „ზესტაფონი-ქუთაისის“ 23 კმ მონაკვეთზე იგეგმება 500 მმ-იანი დიამეტრის გაზსადენის 700მმ-ით შეცვლა, ჰიდროიზოლაციის გაუმჯობესება და კათოდური დაცვის მოწყობა. გაზსადენის დიამეტრის გაზრდა განაპირობა ბუნებრივ აირზე მზარდმა მოთხოვნამ.

ზესტაფონი-ქუთაისის მაგისტრალური გაზსადენი მდებარეობს ზესტაფონის მუნიციპალიტეტში. ახალი გაზსადენი განთავსდება ძველი გაზსადენის პარალელურად (უსაფრთხო მანძილზე). წინასწარი შეფასებით სამშენებლო დერეფნის სიგანე იქნება 25 მ. საპროექტო გაზსადენის მარშრუტი გადაკვეთს მდინარეებს, სხვადასხვა ინფრასტრუქტურულ ობიექტებს.

პროექტის განხორციელებისთვის შერჩეულია ორი ალტერნატივა:

1. არსებული გაზსადენის დემონტაჟი და შემდეგ მის ადგილზე ახალი გაზსადენის გაყვანა.
2. არსებულ დერეფანში, მოქმედი 500 მმ-იანი მილსადენის პარალელურად, უსაფრთხო მანძილზე, ახალი მილსადენის მონტაჟი.

უპირატესობა მეორე ვარიანტს მიენიჭა, რადგან პირველი ვარიანტი, მილსადენების დიამეტრების სხვაობის გამო მოითხოვს ფართომასშტაბიან მშენებლობას, რაც არაეფექტურია როგორც ეკონომიურად ასევე ეკოლოგიურად. გარდა ამისა, არსებული მილსადენის დემონტაჟის შემთხვევაში დასავლეთ საქართველოს შეეზღუდება გაზმომარაგება.

პარალელური გაზსადენის მარშრუტის შესწავლის შედეგად დადგინდა, რომ გაზსადენის დერეფანი კვეთს დასახლებულ პუნქტებს, ახლადგაშენებულ ვენახს (2,5 კმ სიგრძეზე), უახლოვდება ისტორიული და არქეოლოგიური ღირებულების მქონე ტერიტორიას (ე.წ. წმინდა მთა), გარდა ამისა მდ. ყვირილას გადაკვეთის ადგილზე უკვე არსებობს ორი მილსადენი (დმსმ და არსებული 500 მმ-იანი მილსადენი) და მესამე მილსადენის დამატება უარყოფით გავლენას მოახდენს მდინარის ჰიდროლოგიურ რეჟიმზე.

ზემოაღნიშნულის გათვალისწინებით გადაწყდა, რომ საპროექტო გაზსადენის 5 კილომეტრიანი მონაკვეთი გადატანილიყო არსებული გაზსადენის მარშრუტიდან ჩრდილოეთით სოფ. არგვეთსა და სოფ. ახალ სვირს შორის. პროექტის ასეთი გადაწყვეტა გაზსადენის სიგრძეს შეამცირებს 2 კმ-ით. გარდა ამისა გაზსადენი გვერდს აუვლის ახლად გაშენებულ ვენახს და არქეოლოგიურ/ისტორიული თვალსაზრისით მნიშვნელოვან ტერიტორიას.

2012 წლის გაზაფხულზე, საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციის ექსპერტების მიერ მოხდა უშუალოდ გაზსადენის დერეფნის და მისი მიმდებარე ტერიტორიების შესწავლა.

პროექტის ზემოქმედების ქვეშ ხვდება დაახლოებით 250 კერძო მესაკუთრის სასოფლო სამეურნეო ნაკვეთები.

საპროექტო ტერიტორიაზე საინჟინრო-გეოლოგიური პირობების შეფასების მიზნით გაყვანილ იქნა 27 საძიებო შურფი. აღნიშნული შურფებიდან აღებულ იქნა 30 ნიმუში და შესწავლილი იქნა გრუნტების ფიზიკურ-მექანიკური მახასიათებლები. საკვლევ ტერიტორიაზე გამოიყო ხუთი ძირითადი საინჟინრო-გეოლოგიური ელემენტი, რომელთაგან სამი მიეკუთვნება თიხურ ქანებს, ხოლო დანარჩენი ორი ფხვიერი ქანების ტიპს. კვლევის შედეგები წარმოდგენილია გზშ-ს ანგარიშში.

შესწავლილია საკვლევ ტერიტორიის ჰიდროლოგია, მეტეოროლოგიური პირობები, ფლორა და ფაუნა. სეისმური დარაიონების სქემის მიხედვით, საკვლევ ტერიტორია მიეკუთვნება 8 ბალიან სეისმურ ზონას.

ბოტანიკური თვალსაზრისით, საკვლევ არეალი ხასიათდება ბიომრავალფეროვნებით. საპროექტო გაზსადენის 23 კმ-იან მონაკვეთზე წითელი ნუსხის სახეობებიდან გვხვდება იმერული მუხა, მელქეს, ლაფანი და წაბლი. გარდა ამისა გაზსადენის დერეფანი (18 კმნ-სა და 23 კმნ-ს შორის) უახლოვდება აჯამეთის დაცულ ტერიტორიას (უახლოესი მანძილი 10მ). მშენებლობის ეტაპზე აღნიშნულ მონაკვეთზე გატარებული იქნება განსაკუთრებული შემარბილებელი ღონისძიებები.

პროექტის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე, დამატებითი მისასვლელი გზების მშენებლობა არ არის გათვალისწინებული. არ არის გათვალისწინებული არც სამშენებლო ბანაკების მოწყობა. მშენებლობაზე დასაქმებული პერსონალი განთავსდება უახლოეს დასახლებულ პუნქტებში.

საპროექტო გაზსადენი განთავსდება ზესტაფონის მუნიციპალიტეტში. მისი მარშრუტი იწყება სოფ. ზოვრეთში და მთავრდება სოფ. აჯამეთში (უერთდება „ქუთაისი სენაკის“ მაგისტრალურ გაზსადენს).

საპროექტო გაზსადენის მარშრუტით იკვეთება არასასოფლო-სამეურნეო სავარგულები, სასოფლო-სამეურნეო სავარგულები, ხუთი მდინარე (მდ. ხმორდოლი; მდ. ჩოლაბური; მდ. ყვირილა; მდ. ლუხუტა და მდ. რუშავა), 15 სარწყავი არხი, თბილისი-სენაკი-ლესელიძის ავტომაგისტრალი. 18 სასოფლო მნიშვნელობის გრუნტის გზა, თბილისი-სამტრედია-ბათუმის სარკინიგზო მაგისტრალი, 8 მცირე ზომის ქარსაცავი და ტყის კორომი.

არხების გადაკვეთა განხორციელდება მილსადენის მიწისქვეშა განლაგებით, ამისათვის ზედაპირზე მომზადდება დაბეტონებული მილის სექცია და ჩაიდება ღია წესით გაჭრილ ტრანშეაში საპროექტო ნიშნულამდე, შემდეგ დაიფარება ქვიშა-ხრემით და ზემოდან, არხის წყლის დონის ნიშნულის ქვემოთ, მოთავსდება ბეტონის ფილა. გადაკვეთის ამგვარი მოწყობა უზრუნველყოფს არხების ფუნქციონირების ჩვეულებრივ რეჟიმს და მათი გაწმენდითი სამუშაოების ჩატარების დროს დაიცავს მილსადენს დაზიანებისაგან.

მიწიდან მილსადენის ღერძამდე მინიმალური სიღრმე, არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწებზე იქნება 0,8 მ, სახნავ მიწებზე - 1 მ, გზების გადაკვეთის ადგილებში - 2მ.

გზშ-ს ანგარიშში არ არის მოცემული მდ. ხმორდოლის გადაკვეთის მეთოდი. პროექტის თანახმად მდ. ჩოლაბურის გადაკვეთა განხორციელდება საჰაერო გადასასვლელის მოწყობით, ხოლო მდ. ყვირილას, მდ. რუშავას და მდ. ლუხუტას გადაკვეთა მოხდება მიწისქვეშა გადასასვლელის მოწყობით.

თბილისი-სენაკი-ლესელიძის ავტომაგისტრალისა და თბილისი-სამტრედია-ბათუმის სარკინიგზო მაგისტრალის გადაკვეთა განხორციელდება გამოწნევის ან ბურღვის მეთოდით.

საპროექტო ტერიტორიაზე არსებული გრუნტები ხასიათდება მაღალი კოროზიული აქტივობით, ამიტომ გაზსადენის კედლის სისქე შერჩეულია მაღალი კოროზიული აგრესიულობის გრუნტებისათვის. გაზსადენის იზოლაცია მოხდება გამლიერებული ტიპის სამფენა პოლიეთილენით. გაზსადენის საიზოლაციო დაფარვის დაზიანებისაგან დასაცავად, იმ უბნებზე, რომელიც აგებულია ღორღისა და კენჭოვანი გრუნტისაგან, გაზსადენის ტრანშეის შევსება მოხდება რბილი გრუნტით. გაზსადენის ელექტროქიმიური დაცვა განხორციელდება კათოდური დაცვის დანადგარებით.

გაზსადენის მარშრუტი არ კვეთს საინჟინრო ნაგებობებს, ძალურ და კავშირგაბმულობის კაბელებს. იმ შემთხვევაში თუ გაზსადენის ტარასაზე აღმოჩნდა ძალური და კავშირგაბმულობის კაბელები, კაბელები მოთავსდება დამცავ გარსაცმში, ხოლო გაზსადენის მარშრუტზე მილსადენების აღმოჩენის შემთხვევაში მათი გადაკვეთა მოხდება საექსპლუატაციო ორგანიზაციების მიერ გაცემული ტექნიკური პირობების საფუძველზე. გაზსადენის მარშრუტზე განთავსდება 1,5-2 მ სიმაღლის მაჩვენებელი ნიშნები შესაბამისი წარწერებით.

პროექტის მიხედვით გაზსადენის ექსპლუატაციაში გაშვებამდე, მოხდება მილსადენების სიმტკიცის და ჰერმეტიულობის ტესტირება ჰიდრავლიკური მეთოდით. ტესტირებამდე, დგუშების გამოყენებით მოხდება გაზსადენის მილების გასუფთავება მათში მოხვედრილი გრუნტის წყლისა და სხვადასხვა საგნებისაგან. ჰერმეტიულობაზე შემოწმება ჩატარდება სამუშაო წნევაზე 12 საათის განმავლობაში. ჰიდროტესტირების დროს არ გამოიყენება კოროზიის ინჰიბიტორები. ტესტირების ნარჩენი წყლები დაბინძურებული იქნება მხოლოდ მექანიკური მინარევებით და მისი გაწმენდა, მდინარეში ჩაშვებამდე მოხდება სპეციალურად მოწყობილ, ქვაყრილით მოჭიქულ საცავში დალექვის საშუალებით.

საპროექტო გაზსადენის მარშრუტზე საშიში გეოლოგიური პროცესების მიმდინარეობა მოსალოდნელი არ არის. გამონაკლისს წარმოადგენს მდ.ხმორდოლის მარჯვენა სანაპირო, სადაც მიმდინარეობს აქტიური გვერდითი ეროზია.

შესწავლილია საკვლევი ტერიტორიის ნიადაგები. გაზსადენის დერეფანში აქტიური ეროზიული პროცესები არ დაფიქსირებულა. ეროზიული პროცესების განვითარება მოსალოდნელია ძლიერ დახრილ რელიეფზე და მდინარეების გადაკვეთებზე.

მშენებლობის ეტაპზე ადგილი ექნება ნიადაგზე ზემოქმედებას. ნიადაგის მოხსნა-დასაწყობება და აღდგენა დაგეგმილია შესაბამისი დარგის ექსპერტის თანდასწრებით. მიწის სამუშაოები ჩატარდება მშრალ კლიმატურ პირობებში, დასაწყობებული ნიადაგი დაცული იქნება გადარეცხვისაგან. გრუნტებში წვიმისა და სანიაღვრე წყლების მოხვედრამ შესაძლოა გამოიწვიოს ეროზიული პროცესები, ამიტომ სანიაღვრე წყლების არინებისათვის, პროექტით გათვალისწინებულია დროებითი წყლის გადამყვანი ღარების მოწყობა. მშენებლობის დასრულების შემდეგ განხორციელდება სამშენებლო მოედნების აღდგენა.

საველე ბოტანიკური კვლევების შედეგად დადასტურდა, რომ საპროექტო გაზსადენის დერეფნის დიდი ნაწილი მოიცავს სახნავ-სათეს და სამოვარ ტერიტორიებს. გაზსადენის მარშრუტი მაქიმალურადაა აცდენილი როგორც ბუნებრივ, ასევე ხელოვნურად გაშენებულ გამწვანებებს. გამონაკლისს წარმოადგენს მე-5, მე-6 და მე-9 კმ.ნიშნულები. აღნიშნულ მონაკვეთებზე პროექტის ზემოქმედების ქვეშ ხვდება იმერული მუხისა და ძელქვის ტყეები. ბუნებრივი გარემოდან ამოღებას ექვემდებარება 99 ერთეული იმერული მუხა (წითელი

ნუსხის სახეობა) და 151 ერთეული ძელქვა. აღნიშნული საქმიანობა განხორციელდება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად.

საპროექტო გაზსადენი კვეთს რამდენიმე ქარსაცავ ზოლს და მცირე ბუჩქნარს, რომლებიც შეიძლება ცხოველების მიერ იყოს გამოყენებული თავშესაფრად. პროექტის ზეგავლენის ქვეშ ხვდება ასევე გადასაკვეთი მდინარეების იქტიოფაუნის წარმომადგენლებიც. თევზების გამრავლების პერიოდში მდინარეში ყოველგვარი სამშენებლო სამუშაოები აიკრძალება.

ზედაპირულ წყლებზე ზემოქმედებას ადგილი ექნება მშენებლობის დროს, წყლის ობიექტების და ბუნებრივი ხეების გადაკვეთების სამშენებლო სამუშაოების შესრულების პროცესში. ზემოქმედების შემცირების მიზნით, მდინარეებისა და არხების გადაკვეთის სამუშაოების შესრულება დაგეგმილია წყალმცირობის პერიოდში, გათვალისწინებული იქნება სათანადო შემარბილებელი ღონისძიებებიც.

ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედებას ადგილი ექნება როგორც მშენებლობის ასევე ექსპლუატაციის ეტაპზე. მშენებლობის დროს ატმოსფერულ ჰაერში გაიფრქვევა შემდეგი დამაბინძურებელი ნივთიერებები: აზოტის დიოქსიდი, ნახშირბადის მონოოქსიდი, ნაჯერი ნახშირწყალბადები, რკინის ნაერთები, მანგანუმი, არაორგანული მტვერი, ფტორი, გოგირდოვანი ანჰიდრიდი, ჭვარტლი. მშენებლობის ეტაპზე (მშენებლობის სავარაუდო დროდ მიღებულია 8 თვე) ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედება იქნება ხანმოკლე და არ გამოიწვევს მის მნიშვნელოვან დაბინძურებას. გაზსადენის ექსპლუატაციის პერიოდში ადგილი ექნება ატმოსფერულ ჰაერზე პერიოდულ ზემოქმედებას. კერძოდ, გაზის გაქრევი სანთლებიდან ატმოსფეროში მეთანის გაფრქვევას.

მოქმედი ჰაერდაცვითი კანონმდებლობის შესაბამისად, შემუშავებული და გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროსთან არის შეთანხმებული „ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტი”.

რაც შეეხება ხმაურს, როგორც გამოთვლებმა აჩვენა, მშენებლობის ეტაპზე, ყველა ხმაურწარმოქმნელი წყაროს ერთდროულად მუშაობის შემთხვევაში, ხმაურის დონე უმნიშვნელოდ გადააჭარბებს დადგენილ მნიშვნელობებს.

საპროექტო გაზსადენის მშენებლობის პროცესში ადგილი ექნება სახიფათო და არასახიფათო ნარჩენების წარმოქმნას. გზშ-ს ანგარიშის თანახმად, გათვალისწინებულია მათი ცალ-ცალკე შეგროვება და შენახვა შესაბამისი უსაფრთხოების ნორმების დაცვით, ხოლო შემდეგ მათი გადაცემა შესაბამისი ნებართვის მქონე ორგანიზაციაზე.

გაზსადენის ოპერირების პერიოდში ნიადაგზე, გრუნტის წყლებზე და ზედაპირულ წყლებზე ზემოქმედებას ადგილი ექნება მხოლოდ ავარიის შემთხვევაში. ავარიის რისკის შემცირების მიზნით, პროექტით გათვალისწინებულია დამცავი ღონისძიებები.

შემუშავებული და გზშ-ს ანგარიშშია წარმოდგენილი, სამუშაოების განხორციელების სხვადასხვა ეტაპზე გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები.

გზშ-ს ანგარიშს თან ერთვის გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა (მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდის გათვალისწინებით), განხილულია შესაძლო ავარიული სიტუაციები და შემუშავებულია მათზე რეაგირების გეგმა.

ეკოლოგიური ექსპერტიზის ჩატარების შედეგად გამოვლენილი პირობები ასახულია წინამდებარე დასკვნის III თავში.

### III. პირობები

ს/ს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“-ს ხელმძღვანელობა  
ვალდებულია:

1. უზრუნველყოს საქმიანობის განხორციელება გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშით წარმოდგენილი სქემის შესაბამისად და ასევე ვალდებულია უზრუნველყოს, გზშ-ს ანგარიშით წარმოდგენილი, შემარბილებელი ღონისძიებების შესრულება მშენებლობისა და ექსპლუატაციის პერიოდში.
2. უზრუნველყოს აჯამეთის აღკვეთილთან სამშენებლო სამუშაოების წარმოების პერიოდში აღკვეთილში არსებული რეჟიმის მაქსიმალური დაცვა. არ დაუშვას აღკვეთილის ტერიტორიის დაზიანება და აღკვეთილის ბიომრავალფეროვნებასთან მიმართებაში განახორციელოს გზშ-ს ანგარიშით წარმოდგენილი ყველა შემარბილებელი ღონისძიება.
3. საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი სახეობების ინდივიდების ბუნებიდან ამოღება უზრუნველყოს "წითელი ნუსხისა" და "წითელი წიგნის" შესახებ საქართველოს კანონით დადგენილი პროცედურების განხორციელების შემდეგ.
4. მშენებლობის დაწყებამდე, წითელი ნუსხის სახეობების მოჭრის შემთხვევაში, უზრუნველყოს შესაბამისი საკომპენსაციო ღონისძიებების გეგმის შემუშავება და გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში წარმოდგენა
5. მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს დეტალური ზოოლოგიური კვლევის ჩატარება და ფაუნაზე უარყოფითი ზეგავლენის შეფასება კონკრეტული სახეობების მიხედვით. კვლევის შედეგად საჭიროების შემთხვევაში შეიმუშაოს შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები.
6. მშენებლობის დაწყებამდე შეიმუშაოს და გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროში წარმოადგინოს ბუნებრივ გარემოზე მონიტორინგის გეგმა, რომელშიც სრულად იქნება ასახული ბიომრავალფეროვნებაზე დაკვირვების საკითხები. მონიტორინგის შედეგად საჭიროების შემთხვევაში შეიმუშაოს შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები.
7. მდინარეების გადაკვეთებისას უზრუნველყოს სამშენებლო სამუშაოების წარმოება იქტიოფაუნისათვის არამგრძნობიარე პერიოდში.
8. სამშენებლო მოედნებზე წარმოქმნილი ნარჩენების სეპარირებული შეგროვება, აღრიცხვა, დროებით უსაფრთხოდ განთავსება და შემდგომი მართვის (გადამუშავება, გაუვნებლობა ან განთავსება) მიზნით სათანადო გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის მქონე ორგანიზაციაზე გადაცემა.
9. „ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების პროექტი“ წარმოდგენილი გამოყოფის და გაფრქვევის წყაროების პარამეტრების დაცვა და შესაბამისად დადგენილი ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმების შესრულება.
10. მშენებლობის დაწყებამდე გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროში წარმოადგინოს მდ. ხმორდოლის მარჯვენა სანაპიროზე (გაზსადენის გადაკვეთის ადგილი) განვითარებული გვერდითი ეროზიული

პროცესების პრევენციის ღონისძიებები. საჭიროების შემთხვევაში ჩაატაროს ნაპირსამაგრი სამუშაოები.

11. ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნა და რეკულტივაცია განახორციელოს „ნიადაგების კონსერვაციისა და ნაყოფიერების აღდგენა-გაუმჯობესების შესახებ“ საქართველოს კანონისა და „ნიადაგის ნაყოფიერი ფენის მოხსნის, შენახვის, გამოყენების და რეკულტივაციის შესახებ“ საქართველოს გარემოს დაცვისა და ბუნებრივი რესურსების მინისტრის 2005 წლის 27 მაისის №113 ბრძანებით დამტკიცებული დებულების შესაბამისად. გარდა ამისა, მშენებლობის დაწყებამდე უზრუნველყოს სამშენებლო მოედნების რეკულტივაციის გეგმის შემუშავება და გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების სამინისტროში წარმოდგენა.

რეკომენდაცია: საპროექტო გაზსადენის გარემოსათვის უსაფრთხოდ ფუნქციონირების უზრუნველყოფის მიზნით, სამინისტროს მიზანშეწონილად მიაჩნია, შესწავლილ იქნას მილსადენის განთავსების დერეფანში არსებული გრუნტების PH და მათში რკინის მინერალების (მაგნეტიტი, ჰემატიტი, გოეთიტი, პირიტი...) შემცველობა, რათა მოხდეს გრუნტების დაყოფა სხვადასხვა კოროზიული აქტივობის მიხედვით. გარდა ამისა, მოქმედი გაზსადენის განსაკუთრებულად დაზიანებულ მონაკვეთებზე ჩატარდეს დაკვირვება კონკრეტულ გრუნტსა და მის კოროზიულ აქტივობას შორის. კვლევისა და დაკვირვების შედეგად მიღებული ინფორმაციის საფუძველზე, საპროექტო გაზსადენის (კონკრეტული მონაკვეთების) დასაფარად გამოყენებული იქნას ნაკლებად აგრესიული გრუნტები.



#### IV. დასკვნა

საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს მიერ, ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის მიღების მიზნით წარმოდგენილ ს/ს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“-ს, აღმოსავლეთ-დასავლეთის მაგისტრალური გაზსადენის, „ზესტაფონი-ქუთაისის“ 700 მმ დიამეტრის 23 კმ-იანი მონაკვეთის მშენებლობისა და ექსპლუატაციის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების ანგარიშის მიხედვით, საქმიანობა შესაძლებელია წინამდებარე დასკვნის III თავში გათვალისწინებული პირობებით.

გარემოზე ზემოქმედების ნებართვების  
დეპარტამენტის უფროსი

თამარ შარაშიძე  
(სახელი, გვარი)



(ხელმოწერა)



LE 091015/03-04

9.10.15

საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების  
დაცვის სამინისტროს

1/02/09.10/1

09.10.2015

სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციის“  
გენერალური დირექტორის დავით თვალაბიშვილის და  
შპს „საქართველოს გაზის ტრანსპორტირების კომპანიის“  
გენერალური დირექტორის გაია ბენაშვილი

ერთობლივი განცხადება

თქვენი 2015 წლის 25 სექტემბრის N6806 წერილის შესაბამისად, წარმოგიდგინთ სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციას“ და შპს „საქართველოს გაზის ტრანსპორტირების კომპანიას“ შორის გაფორმებულ და სანოტარო წესით დამოწმებულ ხელშეკრულებას, რომელიც ითვალისწინებს სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაციის“ მხრიდან, საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის 27.06.2013 წლის №ი-81 ბრძანებით დამტკიცებული ეკოლოგიური ექპერტიზის 20.06.2013 წლის №28 დასკვნის (აღმოსავლეთ-დასავლეთის მაგისტრალური გაზსადენის „ზესტაფონი-ქუთაისის“ (700 მმ) დიამეტრის 23 კმ-იანი მონაკვეთის მშენებლობაზე და ექსპლუატაციაზე) შპს „საქართველოს გაზის ტრანსპორტირების კომპანიისათვის“ საკუთრებაში გადაცემის საკითხს.

ამასთან დამატებით გაცნობებთ, რომ ზემოაღნიშნული დასკვნის შპს „საქართველოს გაზის ტრანსპორტირების კომპანიისათვის“ საკუთრებაში გადაცემის შემდგომ ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების სტაციონარული წყაროების და მათ მიერ ფაქტიურად გაფრქვეულ მავნე ნივთიერებათა რაოდენობრივი მაჩვენებლების სახელმწიფო აღრიცხვის ფორმის მიხედვით ანგარიშების წარმოებას და წარდგენას, ასევე ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევის ნორმის დადგენისათვის სათანადო ღონისძიებების გატარებას და მოცემულ სფეროში მოქმედი კანონმდებლობით განსაზღვრული შესაბამისი ვალდებულებების შესრულებას უზრუნველყოფს შპს „საქართველოს გაზის ტრანსპორტირების კომპანია“.

დანართი: სანოტარო წესით დამოწმებული ხელშეკრულება დასკვნის  
საკუთრებაში გადაცემის შესახებ.

დავით თვალაბიშვილი  
გენერალური დირექტორი

სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“

გია ბენაშვილი  
გენერალური დირექტორი

შპს „საქართველოს გაზის ტრანსპორტირების კომპანია“



საქართველოს  
გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების  
დაცვის სამინისტრო  
№ 20592  
“ 9 ” 10 . 2015 წ



## საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის



KA060178062691615

### ბრძანება №801

ქ. თბილისი

19 / ოქტომბერი / 2015 წ.

სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“-ზე გაცემული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნის შპს „საქართველოს გაზის ტრანსპორტირების კომპანია“-ზე გადაცემის შესახებ

„გარემოზე ზემოქმედების ნებართვის“ შესახებ საქართველოს კანონის მე-18 მუხლის შესაბამისად

#### ვ ბ რ ძ ა ნ ე ბ:

1. სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“-ზე (აღმოსავლეთ-დასავლეთის მაგისტრალური გაზსადენის „ზესტაფონი-ქუთაისის“ 700 მმ დიამეტრის 23 კმ-იანი მონაკვეთის მშენებლობა და ექსპლუატაცია, IV ეტაპი; ზესტაფონის მუნიციპალიტეტი) საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის სამინისტროს მიერ გაცემული ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნა (დასკვნა № 28; 20.06.2013) საკუთრებაში გადაეცეს შპს „საქართველოს გაზის ტრანსპორტირების კომპანია“-ს;
2. ნებართვის მფლობელმა უზრუნველყოს 2013 წლის 20 ივნისის № 28 ეკოლოგიური ექსპერტიზის დასკვნით გათვალისწინებული პირობების შესრულება;
3. ბრძანების ასლი გაეგზავნოს სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“-სა და შპს „საქართველოს გაზის ტრანსპორტირების კომპანია“-ს;
4. ბრძანება ძალაში შევიდეს სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“-სა და შპს „საქართველოს გაზის ტრანსპორტირების კომპანია“-ს მიერ ამ ბრძანების გაცნობისთანავე;
5. ბრძანება შეიძლება გასაჩივრდეს ზემდგომ ადმინისტრაციულ ორგანოში - საქართველოს მთავრობაში (თბილისი, ინგოროყვას ქუჩა №7) ან თბილისის საქალაქო სასამართლოს ადმინისტრაციულ საქმეთა კოლეგიაში (თბილისი, დ. აღმაშენებლის ხეივანი, მე-12 კმ. №6), მხარის მიერ მისი ოფიციალური წესით გაცნობის დღიდან ერთი თვის ვადაში.

საფუძველი: სს „საქართველოს ნავთობისა და გაზის კორპორაცია“-სა და შპს „საქართველოს გაზის ტრანსპორტირების კომპანია“-ს დირექტორების ერთობლივი განცხადება, მათ შორის გაფორმებული ხელშეკრულება და გარემოზე ზემოქმედების ნებართვების დეპარტამენტის უფროსის თამარ შარაშიძის მოხსენებითი ბარათი.

~ 2.1.10